

ОКРУГЛИ СТО О ЕТИЦИ

странице 1-3

РАД УПРАВНОГ ОДБОРА

странице 4 и 5

УСТАВНА НАЧЕЛА О СУДСТВУ У ХАТИШЕРИФСКОЈ СРБИЈИ

странице 6 и 7

ПОДИЗАЊЕ НИВОА ЕФИКАСНОСТИ ПРАВОСУЂА У БОРБИ ПРОТИВ ТРГОВИНЕ ЉУДИМА

странице 8 - 12

тема броја:

ЧЛАНОВИ, СТАТУС И ПОЗИЦИЈА САВЕТА ПРАВОСУЂА СНАГА САВЕТА ПРАВОСУЂА - БУГАРСКО ИСКУСТВО

странице 12 - 15

ОКРУГЛИ СТО О ЕТИЦИ

У окрвиру прославе дана адвокатуре Србије, дана 25. фебруара 2005., у просторијама Адвокатске коморе Београда, одржан је округли сто на тему „Етика судија, адвоката и јавних тужилаца“. Округлом столу присуствовали су председник управног одбора Друштва судија Србије, судија Зоран Марковић, судија Округлног суда у Београду Сања Лекић, судија Округлног суда у Прокупљу Љубомир Јовановић, судија Трећег општинског суда у Београду Предраг Васић, председник Адвокатске коморе Србије Владимир Шешлија, председник Адвокатске коморе Београда Војислав Неђић, потпредседник Адвокатске коморе Србије Марко Богдановић, потпредседник Адвокатске коморе Београда Бранислав Глогоњац, секретар Управног одбора Адвокатске коморе Београда Јасмина Павловић, председник Удружења јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца Србије Бранка Вучковић, заменик јавног тужиоца у посебном одељењу Округлног јавног тужилаштва у Београду Александар Милосављевић, председник извршног одбора удружења јавних тужилаца и заменик јавних тужилаца и општински јавни тужилац у Бачкој Тополи, Радован Лазић, секретар удружења.

На округлом столу су представљени стандарди судијске етике, кодекс професионалне етике адвоката и етички кодекс Удружења јавних тужилаца.

Друштво судија Србије усвојило је Стандарде судијске етике, дана 30. јуна 2003. у чијој основи су садржани канони Кодекса судијске етике

(наставка на следећој страни) →

Друштва судија Србије од 9. маја 1998., који представљају мерила вредности која немају ограничену временску, ни просторну важност. Стандарди су усклађени са међународним етичким стандардима израженим у Нацрту Бангалорског кодекса судијског понашања, који је усвојен од стране Правосудне групе Уједињених нација за јачање интегритета правосуђа, новембра 2002.

Стандарди судијске етике су творевина Друштва судија Србије, али је идеја Управног одбора Друштва да они постану етички императив свих судија, начин размишљања, унутрашњи стандард сваког ко узме у руке закон и изговори речи „У име народа“. Судије треба да буду најздравији, најквалитетнији слој друштва, са јаким стручним и људским квалитетима. Све судије Србије теже остваривању универзалних принципа судске власти судијској независности, непристрасности, професионалности, интегритету, посвећености и оданости стандардима судијске етике.

Кодекс професионалне етике адвоката је усвојен 1999., на оснивачкој скупштини Адвокатске коморе Југославије. Кодекс утврђује стандарде професионалног понашања адвоката, као и санкционисање понашања које је супротно утврђеним правилима. Кодекс професионалне етике базира се на високом степену професионалне одговорности адвоката на претпоставци да је адвокатура слободна професија и занимање у оквиру јавног поретка, да је адвокат посебан чинилац правосуђа, и заступник, и саветодавац у свим правним стварима, да адвокат остварује и штити интересе клијента, али да првенствено служи интересима правде, и да је обавеза да својим деловањем и личним примером доприноси владавини права и друштву заснованом на поштовању закона, да независно, стручно, савесно, самостално обавља адвокатски позив и да треба да буде свестан своје одговорности. Слобода међусобног избора и међусобно поверење између адвоката и клијента, основне су претпоставке за прихватање и трајање, и за успешну припрему и организацију наступања. Обавеза чувања адвокатске тајне битна је претпоставка поверења клијента у адвоката и независност адвокатске професије. Међусобни однос адвоката треба да изражава уважавање адвокатске професије, а адвокатска комора је средиште заштите адвокатске професије и остваривање статусних права адвоката, те адвокат у односу према адвокатској комори је дужан да се опходи са пристојношћу и са уважавањем угледа, аутономије и интегритета коморе, да по-

штује и извршава одлуке њених органа, да благовремено и у потпуности испуњава своје материјалне обавезе, да благовремено пријави све промене и правне послове који подлежу њеној евиденцији и контроли, да се одазове на позив, дође на разговор и без одлагања одговори на писмено обраћање органа коморе, да достави тражене исправе и објашњења, осим ако би тиме повредио обавезу чувања адвокатске тајне и посебно да положи у њеним органима и радним телима не користи у сврху рекламе. Адвокат посебно треба да уважава претпоставку да супротна странка наступа са једнаким осећајем правичности и са једнаком увереношћу у своја права као и његов клијент.

Имајући у виду Универзалну декларацију о људским правима, смернице о улози тужилаца које су усвојене на Осмом конгресу о превенцији злочина и третману преступника која је одржана у Хавани на Куби 1990. године, као и препоруке Савета Европе о улози јавног тужилаштва у кривично правном систему као и стандарде професионалне одговорности и декларације о основним дужностима и правима тужилаца, Удружење јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца Србије је усвојио етички кодекс јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца Србије, којим је утврђено професионално понашање, понашање у међусобним односима. Кодекс садржи и одредбе о улози тужилаца у кривичном и другим судским поступцима, о односу према законодавној и извршној власти о понашању у свакодневном животу, о сукобу интереса као и о поштовању кодекса. Тужиоци су дужни да одрже част и углед своје професије, да се придржавају највиших стандарда, интегритета и бриге, да буду непоткупљиви, непристрасни и независни, и да не дозволе да се на њих врши притисак из било којих извора, да се труде да увећају своје професионално знање и способности, да своје дужности обављају праведно и објективно без страха, предрасуда или благонаклоности, као и без дискриминације по било ком основу, као што су пол, раса и националност, као и да поштују, штите и придржавају се закона и универзалног концепта људских права као и да служе јавном интересу и да га штите. У својим међусобним од-

носима, као и у односима са осталим запосленима тужиоци треба да се понашају са поштовањем као и да комуницирају отворено.

Тужиоци своје дужности треба да обављају праведно и ефикасно у кривичним и другим судским поступцима, као и да активно учествују у њима. Када учествују у истрази кривичног дела и остварују своје надлежности у односу на полицију, треба то да чине објективно и професионално, дајући јасне инструкције. Приликом учешћа у предкривичном поступку тужиоци су дужни да предузимају све мере, како би полиција поштовала законе, основна људска права, као и да предају извештаје који су истинити и комплетни. Такође тужиоци вршећи своју функцију треба да поштују углед, независност и непристрасност суда, и да штите права свих учесника у судском процесу. Тужилац је дужан да преузме кривично гоњење када постоји основана сумња и докази да је одређено лице починило кривично дело које се гони по службеној дужности, а да одустане од кривичног гоњења у одсуству таквих доказа. Неће користити доказе који су прибављени на противзаконит начин, а који би представљали кршење људских права осумњичених.

У контакту са законодавном и извршном влашћу тужиоци ће поштовати уставни и правни положај и ауторитет тих власти, не мешајући се у њихове надлежности. О повредама Кодекса одлучиваће суд части.

На округлом столу учесници су указали на потребу поштовања такозване трипартидне поделе власти, и да законодавна и извршна власт треба да поштује ауторитет судске власти, као и независност и самосталност правосуђа.

Изменама и допунама сета правосудних закона током априла месеца 2004. су потврђене гаранције независности и самосталности судске и јавнотужилачке власти и одредбе које се односе на поступак избора и разрешења носилаца правосудних функција. Током дискусије исказана је потреба да једно правосудно тело, Правосудни савет врши избор и разрешење носилаца правосудних функција, а не као што је сада предвиђено, да Високи савет правосуђа предлага кандидате за избор носилаца правосудних функција, али да сам избор спроводи Народна скупштина Републике Србије, јер на овај начин законодавна власт има утицај на поступак избора.

Као гаранција независности судске и јавнотужилачке власти, била би и материјална независност, што подразумева формирање независног правосудног буџета, какав је недавно фор-

миран у Републици Македонији, и какав постоји у Републици Словенији, Републици Бугарској и другим европским земљама. Једино уколико је носилац правосудне функције материјално обезбеђен, он ће бити потпуно независтан, самосталан и непристрасан у свом раду, и адекватно ће одговорити на све послове у вршењу функција. Као један од проблема са којима се сусреће правосуђе у овом тренутку је и недовољна стручност и професионалност носилаца правосудних функција. Као један од разлога појаве нестручности и професионалности носилаца правосудних функција је и велики одлив кадрова из судова и тужилаштава 90-их година XX века, и долазак нових, недовољно едукованих младих кадрова. Правосуђе може имати стручне, савесне, непристрасне, објективне, марљиве, ефикасне кадрове, уколико утврди програм обавезне едукације у оквиру Правосудног центра, чији су оснивачи Министарство правде Републике Србије и Друштво судија Србије. Правосудни центар би био доступан не само носиоцима судске и јавнотужилачке функције, већ и адвокатима, јавним бележницима, када ова институција буде установљена, као и професијама које су у служби судске власти (судски вештаци, судски тумачи, достављачи, извршитељи, стечајни управници, судска стража). Константовано је да је адвокатура Србије професионално јача од кадрова у правосуђу, и да је адвокатура увек могла слободно да изрази своје мишљење, али и да стане у заштиту свих правосудних професија, у тешким тренуцима кроз које је пролазило савремено српско друштво.

Закључак округлог стола је да правосудне професије (судијска, јавнотужилачка и адвокатска) требају да у свом свакодневном раду буду независни, непристрасни, професионални, да својим понашањем доприносе интегритету високог звања, да буду одважни, да одолевају претњама, уценама и другим насртајима, као и да буду посвећени позиву, те да не могу обављати другу дужност, службу или посао, ако би тиме нарушавали уверење у углед и независност судске и јавнотужилачке власти и адвокатуре.

Расправа о етици судија, адвоката и јавних тужилаца биће настављена на међународној конференцији коју ће организовати Адвокатска комора Србије, током октобра 2005., на којој ће узети учешће судије, адвокати и јавни тужиоци из Републике Србије и других европских земаља.

Предраг Васић

РАД УПРАВНОГ

О раду Управног одбора у 2004. години, било је доста речи на редовној Скупштини Друштва судија одржаној 22.01.2005. године у Нишу, приликом разматрања Извештаја о раду Друштва у 2004. години. Већи број делегата Скупштине, критиковало је рад Управног одбора, оцењујући га недовољно активним, посебно чињеницу да у свом саставу има велики број председника судова, и да такав не може да оствари основне функције Друштва судија, које треба да се бори за независност, да учествује у свим реформама и да буде носилац тих реформи.

Да подсетимо, Скупштина Друштва једногласно је донела следеће закључке:

- обавезује се председник Управног одбора да убудуће подноси извештај о раду Управног одбора, који ће Скупштина Друштва судија разматрати;

- обавезује се Управни одбор, да у оквиру својих тела, изврши анализу и припреми измене Статута Друштва судија, везано за одредбе којима се регулише избор, састав и број чланова Управног одбора, и

- да Управни одбор на следећој седници озбиљно анализира све критике које су упућене на његов рад, и да о резултатима те анализе, односно закључцима, обавести Одељења Друштва судија у року од месец дана.

Управни одбор је након седнице Скупштине Друштва судија закључно са месецом мајом одржао три седнице на којима су разматрана следећа питања:

- извештај са Скупштине и реализација одлука Скупштине Друштва,

- информисање о допуни плана рада Друштва за 2005. годину,

- однос медија и Друштва,

- одговорност чланова Управног одбора због неоправданог одсуства са седница,

- однос Друштва и АВА-СЕЕЛI,

- избор чланова Савета за етичка питања,

- разматрање будућег статуса и рада Правосудног центра,

- извештај о раду Управног одбора,
- избор руководилаца пројекта,
- тендер ЕАР-а за Правосудни центар,
- извештај са састанка одржаног са представницима Европске агенције за реконструкцију и развој,
- услови АВА-СЕЕЛI за грант 2005. године и,
- извештај о раду Управног одбора Правосудног центра.

УСВОЈЕНЕ ОДЛУКЕ И ЗАКЉУЧЦИ

Од значајнијих Одлука и Закључака које је Управни одбор Друштва судија донео, издвајамо следеће:

- да председник УО Зоран Марковић припреми и поднесе извештај о раду Управног одбора, а да након тога буде размотрен Статут у погледу потребе његове измене у циљу ефикаснијег рада УО и ефикаснијег функционисања Друштва;

- одређују се представници Друштва судија Србије као учесници студијског путовања у Данску од 17. до 21.04. у саставу: Зоран Марковић, Сениша Важић, Радмила Драгичевић Дичић, Иван Митровски, Оливера Пејак-Прокеш, Љубиша Радуловић и Слободан Љубић;

- усвојен је предлог да се оснује Одељење друштва у Чачку;

- образује се радна група у саставу: Лидија Ђукић, Вељко Марић и Соња Бркић, да испита и размотри правна средства којима би се оспорио закључак о платама, затим да у вези тога покрене одговарајућу иницијативу пред надлежним органом-Уставним или Врховним Судом;

- усвојен је предлог Основа законског оквира обуке судија садржан у допису Друштва судија упућеном 17.03.2005. године Министарству правде Републике Србије, да се предлог основа законског оквира обуке судија достави Правосудном центру и да се чланови Друштва судија који су чланови Управног одбора Правосудног центра, заложе да Управни одбор Правосудног центра овај предлог усвоји као принципе Правосудног центра;

ОДБОРА

- прихваћени су предлози пројеката понуђени од стране Програмског савета Друштва судија и за руководиоца пројеката су одређени: Омер Хаџиомеровић, за пројекат Одговорност судија; Драгана Бољевић, за пројекат оцена рада судија; Лидија Ђукић, за пројекат Обука о правосуђу; Ивана Павловић, за пројекат судска самоуправа и судски буџет, и Милош Милошевић, за пројекат једнообразна евиденција судске праксе;

- да се Управни одбор обрати Врховном суду Србије са тражењем да тај Суд од надлежних органа захтева поштовање и примену Закона у погледу обрачуна и исплата судијских плата и да се обрати свим парламентарним странкама преко Одбора за уставна питања и Одбора за правосуђе како би им обратио пажњу на потребу постојања судског буџета;

- да Друштво судија Србије учествује на тендеру Европске агенције за реконструкцију и развој са Удружењем тужилаца, као партнером, а за чланове Радне групе која ће израдити пројекат, изабрани су Радмила Драгичевић-Дичић, Соња Бркић, Бранислава Горавица, Лидија Ђукић, Зоран Марковић, Ивана Павловић, Драгана Бољевић, Омер Хаџиомеровић и Љубица Павловић;

- усвојен је предлог да у пројекту са представницима Француске амбасаде, пилот Суд буде IV Општински суд у Београду;

- да Друштво судија буде носилац пројекта са Немачком фондацијом ИРЗ, који предвиђа семинар за око 30 судија из Србије средином јуна месеца, којим би се презентовале новине у Закону о породици, и да уз учешће Марије Драшкић у пројекту учествују Оливера Пејак-Прокеш и Весна Филиповић;

- прихваћен је пројекат са представницима Француске амбасаде за парничаре а да пилот Суд буде Општински суд у Новом Саду или у Зрењанину о чему ће одлучити Програмски савет у консултацији са њима;

- да чланови УО Правосудног центра који су чланови Управног одбора Друштва, повремено подносе извештај о свом раду Управном одбору Друштва;

- да се извештај о анализи рада Управног одбора достави свим одељењима након чега ће се одржати састанак са председницима Одељења Друштва, а након тога седница Управног одбора на којој ће бити израђен акциони план, и

- овлашћује се председник УО Зоран Марковић да се оглашава у јавности и износи ставове Друштва Србије, а портпароли Друштва Драгана Бољевић и Омер Хаџиомеровић да могу самостално износити ставове Друштва у складу са стратешким циљевима Друштва и уз могућност консултације са члановима Управног одбора Друштва.

Миливоје Иконић

УСТАВНА НАЧЕЛА О СУДСТВУ У ХАТИШЕРИФСКОЈ СРБИЈИ

Фебруара месеца 2005. обележава се 169-та годишњица Српске уставности, те је редакција „Информатора“ Друштва судија Србије одлучила да подсети своје чланове, као и ширу стручну јавност у овом и наредним бројевима, на Уставе који су донети током XIX и XX века и који су садржавали начела о независности судова, као и одредбе које су се односиле на организацију судске власти и садржавали правила о судском поступку.

Начело да судови суде на основу закона, као и синтагма да су судови у изрицању правде независни и да суде по закону, су се од Хатишерифских Устава до данашњег дана смењивали.

Сретењски Устав од 1835. године и Устав Књажевства Србије од 1838. године садржали су синтагму шире јуристичке концепције да су судови у изрицању правде независни и да суде по закону. Сретењски Устав је садржао одредбу да „судије не зависе у изрицању своје пресуде, ни от кога у Србији до од законика Српског, и да никаква, ни већа ни мања, власт у Србији не има право, отвратити га од тога, или заповедити му, да друкчије суди, него што му закони предписују“. Устав није садржао посебна начела везана за независност судства, и прихватио је постојећу организацију судова из периода прве владе кнеза Милоша Обреновића. Устав није садржао ни сама правила поступка која су садржана у „Наставленијама“, од 1825. године.

Први посебан српски нахијски суд не рачунајући Народну канцеларију у Крагујевцу, основан је у Пожаревцу 1821. године, након Абдулине и Добрњчеве буде у Пожаревачкој нахији. Током 1822. године установљени су судови-магистрати, (састављени од по два члана и једног писара), у Чачку, Јагодини, Смедереву, Ваљево, Шапцу, Брусници (за рудничку нахију), Свилајнцу, Ужицу, а од 1826. године за Крагујевачку нахију у Крагујевцу. Крагујевачки суд касније је добио и функцију другостепеног суда и назив општенародни суд. Правила која се односе на судски грађански или кривични поступак су, као што је и наведено, садржана у „Наставленијама“ од јуна 1825. године, које је издао Општенародни суд, уз сагласност кнеза Милоша Обреновића. Правила поступка допуњена су 1826. године, те је прописано да чланови магистрата изричу пресуде у присуству писара, да их заводе у протокол и да се осуђена лица издржавају и хране о свом трошку. Устав је био инспирисан идејама француске буржоаске револуције, али није прихватио такозвану трипартитну поделу власти, на законодавну, извршну и судску, већ прихватио идеју јединства власти, јер Савет народних старешина је био законодавно тело и врховна управна власт, а једно одељење Савета је функционисало као суд највишег степена кнез је постао касациона власт и ово стање се задржало све до 1855. године, када је у Србији основан Касациони суд и прописано његово уређење.

Устав Књажевства Србије од 1838. године, такозвани Турски устав је садржавао готово трећину чланова, који су били посвећени начелима о судству, организацији судова, њиховој надлежности и поступку пред судовима. Овај устав је садржао готово сва начела која се односе на положај судова, а која данас садрже и уставни савремених европских демократија. Судови су према одредбама устава требали да штите основна права, расправљање пред судом је било јавно, суд је заседао у зборном саставу. Судијска функција је била стална, стим што се питање сталности и непокретности судија уређује Законом о судијама, од 9. фебруара 1881. године.

На основу одредбе члана 30 устава донета је Уредба о устројству окружних судова и Апелационог суда, а прописан је и судски поступак за извиђање и суђење. У Србији тога времена постојали су следећи судови: Примирителни, у сваком селу, првостепени судови у сваком округу, Апелациони суд у престоници и Врховни суд као суд трећег степена, али тек од 1846. године, који је био установљен посебном Уредбом. И поред тога што је одредбама устава била предвиђена и зборност у суђењу, поротно судство се уводи 1871. године, Законом о пороти.

ОБАВЕШТЕЊЕ

Обавештавамо вас да је број телефона у канцеларији у Београду 011/344 31 33 замењен бројем 011/308 9137
Ранији број телефона 344 31 32 остаје и даље активан.

РЕДАКЦИЈА

Устав је одредио надлежност судова, тако су примирителни судови били састављени од председника и два члана, и решавали су грађанске парнице где је вредност спора до 100 гроша, а у кривичним стварима за преступе који не заслужују већу казну од 10 удараца или 3 дана затвора. Окружни судови су били састављени од председника и 3 члана, судили су грађанске, кривичне и трговачке предмете, за које није био надлежан примирителни суд. Апелациони суд је разматрао у другом степену она дела, која су окружни судови већ у првом степену пресудили. Поменути Врховни суд првобитно је и сам судио, да би касније постао Касациони, и имао је надлежност да поништава коначне пресуде и решења у спорним и неспорним делима, и по кривичним предметима.

Грађански судски поступак био је уређен посебним законом 1853. године, којим је било прихваћено начело усмености, али и могућност писменог обраћања суду.

У то време, као и данас, велики проблем је био тај што је судство било бирократизовано, судије су биле нестручне, јер већина њих је била неписмена, преоптерећена великим бројем парница, а и корупција је ухватила маха.

Реформа судског система је уследила у време друге владе кнеза Милоша Обреновића, када је донет низ закона који су убрзали рад судова, учинили их ефикаснијим и функционалнијим, али праве гаранције независности судства су биле дате тек каснијим уставима од 1869. године и посебно од 1888. године, као и у другим законским текстовима, о којима ће бити речи у наредном броју „Информатора“.

Предраг Васић

Н а р а т и в н и и з в е ш т а ј о

Подизање нивоа ефикасности правосудства у борби против трговине људима

Секција за кривично право Друштва судија Србије, успешно је окончала реализацију пројекта „Подизање нивоа ефикасности правосудства у борби против трговине људима“, који финансира Организација за Европску безбедност и сарадњу ОЕБС, Мисија у Србији и Црној Гори. Овим пројектом указано је на проблем трговине људима којим је захваћен простор наше земље, који је троструко угрожен, јер представља зону како дестинације, транзита, тако и порекла. С обзиром на то да је кривично дело трговина људима релативно ново у нашем националном законодавству и да самим тим још нема изграђене судске праксе, судије, тужиоци и полиција наилазе на низ практичних проблема. Зато је циљ овог пројекта који је у потпуности остварен, постизање вишег нивоа ефикасности у раду у предметима везаним за трговину људима и повећање заштите људских права жртава трговине људима, превенција ове појаве и помоћ жртвама трговине. На семинарима који су одржани едукација је остварена путем размене искустава у конкретним поступајућим предметима и симулацијама случаја. На овај начин мотивишу се судије и тужиоци из локалних судова и тужилаштва и да се укључе у програм образовања у овој области, који ће им помоћи у свакодневном раду.

Тимови предавача на семинарима били су састављени су од представника полиције, тужилаштва и судова који имају искуства у раду у овој врсти предмета, на сваком семинару предавачи су били: Верољуб Цветковић, судија Врховног суда Србије, Бранка Банчевић, председник Округлног суда у Сремској Митровици, Милан Жарковић, професор на Вишој школи унутрашњих послова Републике Србије, Владимир Абазовић из Управе подраничне полиције, Горан Тодоровић из Управе за борбу против организованог криминала. На сваком од семинара учествовало је по 15 учесника и то 5 представника тужилаштва, 7 судија са подручја окружног суда и 3 оперативна радника полиције. Методологија семинара била је да се у два радна дана обраде одабране теме из области трговине људима кроз интерактивни метод рада, на којима су предавачи успели да остваре непосредну комуникацију са учесницима семинара, да их својим приступом подстакну на дискусију и да покушају да одговоре на питања из теорије и праксе.

Чланови Пројектног тима Друштва судија Србије у саставу: Бранка Банчевић, председник Округлног суда у Сремској Митровици, руководилац пројекта, Зоран Марковић, председник Општинског суда у Зајечару, координатор пројекта и Лидија Каралејић, менаџер канцеларије Друштва судија Србије, координатор пројекта, учествовали су на сваком семинару.

Према предвиђеном програму сваки од ових пет семинара започињао је уводном речи представника Друштва судија и ОЕБС-а, а затим је водећи модератор на сваком од семинара Милан Жарковић, професор на Вишој школи унутрашњих послова Републике Србије, упознавао присутне са сврхом и циљевима семинара, представљао учеснике и предаваче, а након тога одржао предавање о феномену трговине људима, о људским и стратешким ризицима и о фазама трговине људима. У даљем току семинара са прегледом релевантних закона и прописа државне заједнице и Републике Србије присутне је упознала Бранка Банчевић, а потом је уследила дискусија. Затим би судија Врховног суда Србије

р е а л и з а ц и ј и п р о ј е к т а

ИКАСНОСТИ ПРАВОСУЂА ТРГОВИНЕ ЉУДИМА

Верољуб Цветковић изложио примену Кривичног закона Републике Србије на индивидуалне случајеве у окрузима где се семинар одржава. У поподневном делу семинара одржан је рад у мешовитим групама састављеним од полицајаца, тужилаца и судија на тему идентификације проблема са којима се сусрећу током истраге, утужења и суђења случајева трговине људима. На крају радионице свака група је записивала листу проблематичних питања коју је један представник групе презентовао, а затим су проблеми заједнички анализирани. Други дан семинара започињао је темом о жртви трговине људима, а у оквиру тога о идентификацији жртве, траумама, контактима државних органа и сарадњом са жртвама, о улози Службе за координацију заштите жртава трговине људима о чему су своја искуства изложили Милан Жарковић, Владимир Абазовић из Управе подраничне полиције и Горан Тодоровић из Управе за борбу против организованог криминала. Након тога уследила је симулација случаја. На крају семинара сви учесници су попуњавали евалуационе листиће. Према пројекту предвиђено је одржавање укупно пет семинара који су одржани следећим редом:

Први семинар, одржан је 8. и 9. априла 2005. године у Сремској Митровици, у вили „Бела ружа“. Овом семинару присуствовали су Заменик шефа Мисије господин Douglas Wake који се у уводној речи обратио присутним учесницима и господин Madis Vainomaa Координатор програма за борбу против трговине људима. Из Управе за борбу против организованог криминала на семинару су учествовали господин Слободан Ђопић и Митар Ђурашковић чије је активно учествовање веома допринело успеху овог семинара. Окружни јавни тужилац у Сремској Митровици господин Ратко Галечић упознао је присутне са применом Кривичног закона Републике Србије на индивидуалне случајеве на њиховом подручју. На семинару су учествовали Горан Гњидић, Небојша Старчевић, Милица Цвејић, Весна Остојић, Дејан Кнежевић, Нада Комленац и Светлана Ђуричић, судије Окружног суда у

Сремској Митровици, Драгица Антонић, судија Општинског суда у Сремској Митровици и Драган Пејић, судија Општинског суда у Шиду. Учесће на семинару узели су следећи тужиоци: Бошко Милић, Александар Цветичанин, Борка Јовановић, заменици Окружног јавног тужиоца у Сремској Митровици, Душко Кардаш, Општински јавни тужилац у Сремској Митровици и Вера Студен, Општински јавни тужилац у Шиду, а испред Секретаријата унутрасњих послова у Сремској Митровици мајор Горан Павловић шеф Одсека пограничне полиције за странце сузбијање илегалних миграција и трговину људима, капетан Славко Живчиц, заставник Зоран Грујичић, оперативни радници. Овом семинару присуствовали су представници следећих медијских кућа: Сремске новине, „М“ новине, телевизија „М“, и Сремска телевизија. Коментари учесника овог семинара били су јако позитивни, истакнуто је да је, с обзиром на то да се ради о новом кривичном делу, семинар од велике користи због директног контакта и упознавања ради будуће сарадње, с посебним освртом на рад у малим групама јер се своди на разговор о проблематици. Похваљено је изношење искустава из иностранства из ове области и презентација филмског материјала, а посебно су похваљена излагања радника Управе пограничне полиције и Управе за борбу против организованог криминала. Један од предлога са овог семинара је да на овакве семинаре треба позвати представнике радних група које раде на изради новог КЗ-а и ЗКП-а и више представника Врховног суда Србије и Републичког јавног тужилаштва, те да би било пожељно разменити искуства са колегама из иностранства или бар из замаља у окружењу.

Други семинар, одржан је 15. и 16. априла 2005. године у хотелу „Планинарски дом“ у близини Пирота. Семинар се одвијао према напред описаном редоследу. Учесници овог семинара биле су следеће судије: Света Манчић, председник Окружног суда у Пироту, Марина Живковић Васић, Бранислав Лукић, судије Окружног суда у Пироту, Божидар Ђорђевић, Зоран Манић, Мир-

јана Ђорђевић, судије Општинског суда у Пироту, Новко Јотев и Славча Станков, судије Општинског суда у Димитровграду, Небојша Костић, судија Општинског суда у Бабушници; и тужиоци: Саша Раденковић и Милорад Пејчић, заменици Округног јавног тужиоца у Пироту, Младен Јовановић, Општински јавни тужилац у Пироту, Соња Нешић, заменик Општинског јавног тужиоца у Пироту и Дејан Ристић, Општински јавни тужилац у Бабушници. Испред МУП-а Секретаријата унутрашњих послова у Пироту учествовали су: Војислав Нешић, Шеф одсека пограничне полиције, Саша Марковић, Командир станице саобраћајне полиције и Горан Цекић, Заменик командира полицијске станице. И овај семинар је медијски пропраћен, присуствовали су му новинари следећих медијских кућа: локалне новине Слобода, локална ТВ Пи-канал, и ТВ Тануки, као и дописник Вечерњих новости. Овај семинар је веома позитивно оцењен, учесници семинара сматрали су да је ова врста семинара одличан начин да се сагледају сви проблеми везани за трговину људима, више учесника је изјавило да је ово најконструктивнији семинар на коме су учествовали, да је испунио своју сврху, и да треба наставити са организовањем оваквих семинара. Истакли су да је најкориснији део семинара био рад у групама, примери из праксе, симулација случаја. Учесници семинара су посебно похвалили предаваче као добре познаваоце материје и веома стручне.

Трећи семинар одржан је 25. и 26. априла 2005. године у Новом Пазару, у хотелу „Тац“. И овај семинар се одвијао према напред описаном редоследу. Учесници овог семинара биле су следеће судије: Ђамил Хубић председник Округног суда у Новом Пазару, Изет Суљовић, су-

дија Округног суда у Новом Пазару, Сениша Петровић, Живица Кахровић, судије Општинског суда у Новом Пазару, Момо Думић, Рифат Куртовић, Самира Ченгић и Јасмина Чоловић, судије Општинског суда у Сјеници, и тужиоци: Салих Каришик, Округни јавни тужилац у Новом Пазару, Славица Јовановић, заменик Округног јавног тужиоца у Новом Пазару, Реља Петровић, Општински јавни тужилац у Сјеници, Хазбија Алибашић, Општински јавни тужилац у Тутину. Представник МУП-а Секретаријата унутрашњих послова у Новом Пазару на овом семинару био је: Мурат Жупић из Одсека за странце СУП-а Нови Пазар. Овом семинару испред ОСЦЕ-а присуствовао је Madis Vainomaa, Координатор програма за борбу против трговине људима, а испред МУП-а РС Управе пограничне полиције Слободан Ђопић. Округни јавни тужилац у Новом Пазару Салих Каришик упознао је присутне са применом Кривичног закона Републике Србије на индивидуалне случајеве на њиховом подручју. Семинару су присуствовали новинари регионалне РТВ Нови Пазар. Као и на претходним семинарима, утисци учесника овог семинара били су јако позитивни, између осталог, истакнуто је да је семинар изузетно квалитетан и стручан, а посебно тема која је јако актуелна и која је дошла у правом тренутку. Истакнуто је да сва питања на ову тему заслужују посебну пажњу, а како се ради о кривичном делу за које није изграђена судска пракса постоји потреба за организовањем оваквих семинара и едукацијом судија, тужилаца и представника полиције што чешће. Предлог учесника семинара је да се у рад семинара укључи више судија Врховног суда Србије. Већини учесника семинара најинтересантнији део семинара био је рад у

групама и практични примери. И на овом семинару су сви предавачи похваљени.

Четврти семинар одржан је 16. и 17. маја 2005. године у Зајечару, у хотелу „Коњ“. И семинар у Зајечару се одвијао према напред описаном редоследу. Учесници овог семинара биле су следеће судије: Слободан Митић, в.д. председника Округног суда у Зајечару, Зоран Марковић, председник Општинског суда у Зајечару, Зоран Јовановић, Селена Јанковић, Биљана Пауновић Стојчић, судије Општинског суда у Зајечару, Драган Марјановић, судија Општинског суда у Соко Бањи, Миломирка Ничић, судија Општинског суда у Бољевцу и тужиоци: Зорин Зоговић, Округни јавни тужилац у Зајечару, Драгослава Тимотић, заменик Округног јавног тужиоца у Зајечару, Миодраг Цановић, Општински јавни тужилац у Зајечару, Драгослав Поповић, заменик Општинског јавног тужиоца у Зајечару, Бранислава Анђелковић, Општински јавни тужилац у Сокобањи, Марина Ћирић, Општински јавни тужилац у Бору.

Представници Министарства унутрашњих послова, Секретаријата унутрашњих послова у Зајечару били су: Борис Војводић, потпоручник, члан Специјалног тима за борбу против трговине људима СУП-а Зајечар, Жељко Сокић, поручник, члан Специјалног тима за борбу против трговине људима СУП-а Зајечар и Горан Трифунновић, млађи заставник, члан Специјалног тима за борбу против трговине људима СУП-а Зајечар. Семинару је учествовао Madis Vainomaа, Координатор програма за борбу против трговине људима, представник OSCE. Новинари који су узели учешће на овом семинару били су

представници следећих медијских кућа: регионална Тимочка телевизија, дописници Бете и Слободне Европе.

Учесници овог семинара похвалили су семинар као стручан и квалитетан и тему као веома актуелну. Многи су нагласили да је сваки део семинара веома користан, а посебно рад у групама који је прави начин да се препознају пропусти у раду кроз приказ практичних примера. Већина учесника истакла је да са оваквом врстом семинара треба наставити у континуитету, да их треба што чешће организовати, а тражили су да им се у писаној форми достављају нови примери из праксе. Посебно су похваљени предавачи који искуством знају да учине предавања занимљивим, истакли су да су предавања квалитетна и да је семинар за сваку врсту похвале.

Пети семинар одржан је 20. и 21. маја 2005. године у Лесковцу, у хотелу „Београд“. Учесници семинара били су: Јовица Илић, председник Округног суда у Лесковцу, Мирослав Величковић, Зоран Петрушић, судије Округног суда у Лесковцу, Бисерка Костић, Небојша Стојчић, судије Општинског суда у Лесковцу, Дејан Стаменковић, Олгица Вукадиновић, судије Општинског суда у Лебану, Миломир Алексић, судија Општинског суда у Власотинцу и тужиоци Станислав Станковић, Општински јавни тужилац у Лесковцу, Гордана Николић, Милица Лазаревић, Биљана Савић, Славиша Богдановић, заменици Општинског јавног тужиоца у Лесковцу и представници МУП-а Секретаријата унутрашњих послова у Лесковцу, Слађан Ристић, Драган Стојковић и Иван Петровић. Представник OEBS-а Madis Vainomaа, Координатор програма за

борбу против трговине људима присуствовао је и овом семинару. Што се представника медија тиче овом семинару присуствовали су представници медијских кућа Фонета, Бете, Слободне Европе и локалних новина „Наша реч“. Учесници овог семинара похвалили су и предаваче и организаторе, истакли су да су одлично припремљена излагања и начин презентације, да је што се едукације тиче овај семинар у потпуности постигао свој циљ. Многи су нагласили актуелност теме нарочито с обзиром на ово ново кривично дело. За већину учесника најзначајнија је била расправа о проблемима са којима се суочавају у пракси, а за неке је то била симулација случаја. Један од учесника рекао је да никада у Лесковцу није организован семинар чији су учесници судије, тужиоци и представници полиције и да је најбоље организовати овакве заједничке семинаре. Већина учесника предложила је да убудуће треба што чешће организовати овакве семинаре са учешћем већег броја предавача.

Као што је већина учесника истакла, овај пројекат је у потпуности испунио своју сврху и остварио циљеве. Како је реч о новом кривичном делу, овим пројектом се отишло корак напред зато што је судијама, тужиоцима и представницима полиције омогућено да се ближе упознају са релевантним прописима, да диску-

тују о самом кривичном делу а, пре свега, о проблемима са којима се суочавају и на које ће наилазити у будућности. На сваком од семинара у потпуности је остварен интерактивни метод рада, нарочито приликом идентификације проблема и њихове анализе. Посебно је истакнут значај симулације случаја зато што су сви учесници радили на конкретном случају. Треба истаћи да је већина учесника веома задовољна комплетним семинаром од организације, методологије, теме, предавача, у прилог чему је њихов предлог да са организацијом оваквих семинара треба наставити и да их треба организовати што чешће.

На крају, треба истаћи, да је након окончања овог пројекта одржан састанак Пројектног тима и представника OEBS-а на коме је представник OEBS-а, веома задовољан радом и реализацијом пројекта, предложио његов наставак у овој години. Како су до сада одржани семинари на подручју пет окружних судова, одлучено је да се у наставку пројекта покрију сви окружни судови у Србији.

Друштво судија Србије се посебно захваљује Организацији за Европску безбедност и сарадњу – OEBS-у, донатору пројекта, без чије се помоћи би могао успешно реализовати овај пројекат и нада се овако успешној сарадњи у наставку пројекта који следи.

Лидија Каралејић

Чланови, статус и позиција Савета Правосуђа

Снага Савета Правосуђа Бугарско искуство

Румен Ненков

Заменик председника Врховног Касационог суда Републике Бугарске
Шеф кривичног одељења

1. Историјска позадина и законски основи

Институције сличне Врховном Савету Правосуђа Бугарске постоје у Шпанији, Грчкој и Португалији и он није потпуна новина у домаћем систему. Био је успостављен 1910. године на основу закона као саветодавно тело Министра правде, а 1944. године био је укинут.

Пре 1990. године, власт је поставила правосуђе у сферу социјалних служби тако да је било могуће „издавати му наређења“. Процес селекције, постављања и разрешења судија, тужилаца и истражних судија, је био контролисан од стране комунистичке партије, исто као и судска администрација. Нови бугарски Устав од 1991. године, званично признаје принцип поделе власти и промовише да је Судство независна грана власти. Члановима 130 и 131, омогућено је оснивање Врховног Савета Правосуђа, као институције са задатком да штити судску независност од осталих грана власти. Одмах након објављивања Устава, оснивачки акт Врховног Савета

Правосуђа је усвојен у Народној Скупштини и исти је садржао детаљније регулисану структуру организације и функционисање Врховног Савета Правосуђа. Касније 1994. године, оснивачки акт је био стављен ван снаге, усвајањем Правосудног системског акта, који је инкорпорирао све постојеће одредбе везане за Врховни Савет Правосуђа.

2. Састав

Врховни Савет Правосуђа се састоји од 25 високо квалификованих правника, професионалног и моралног интегритета, са најмање 15 година професионалног искуства у струци, од чега 5 година као судије, тужиоци, истражне судије или професор права. Чланови по службеној дужности су председник Врховног Касационог суда, председник Врховног Административног суда, Јавни тужилац. 11 чланова се бира од стране Народне Скупштине простом већином а 11 чланова је изабрано од органа правосуђа:

- 6 од стране судија
- 3 од стране тужилаца
- 2 од стране истражних судија

Министар Правосуђа председава заседањима Врховног Савета Правосуђа, али нема право гласа.

Чланство у Врховном Савету Правосуђа је неспојиво са радом у другим гранама власти као и са чланством у политичким странкама и привредним организацијама ван судског система.

Изабрани чланови Врховног Савета Правосуђа имају мандат од 5 година, а не могу бити реизабрани. Пре истека мандата, члан може бити разрешен одлуком тела које га је изабрало:

- 1) На сопствени захтев
- 2) У случају постојања правноснажне пресуде за извршено кривично дело са умишљајем
- 3) У случају постојања немогућности обављања дужности дуже од 6 месеци
- 4) У случају делимично или потпуно изгубљене пословне способности.

Правосудни системски закон из 1994. године, је у свом параграфу 11, прелазних и завршних одредаба омогућавао распуштање Врховног Савета Правосуђа пре истека мандата његових чланова, као и постављање новог Савета у року од једног месеца. Својом одлуком 8/1994, Уставни суд је навео да Врховни Савет Правосуђа није тело са мандатним статусом као и да чланови појединачно могу бити распуштени пре истека својих мандата, пошто нема уочених основа за превремено распуштање целог Савета. Законско укидање активности је неприхватљиво чак и у случају промене захтева изабраних чланова. Као тело оно може бити распуштено само уз сагласност уставних одредби. На основу овога, Уставни суд је утврдио да је горе поменути параграф (11) неуставан.

3. Снага и деловање

Врховни Савет Правосуђа је колективно тело које самостално управља правним системом. Има врло широке ингеренције и врло је важан корак и гарант стварне независности судства. Оно представља широку разноликост функција, укључујући и утврђивање организације и састава судства. Савет је тај који проналази и предлаже Председнику Републике постављање и разрешење председника Врховног Касационог суда и председника Врховног Административног суда, Јавног тужиоца као и Директора Националне Истражне службе. Председник Ре-

публике везан је предлогом, тим пре што не може да одбије постављање предложене особе у случају када је предлог поновљен.

Врховни Савет Правосуђа има значајну надлежност у области судске администрације. Према предлогу Министра Правосуђа, утврђује број и локације судских региона. Такође утврђује број судија свих судова, тужилаца и истражних судија у предвиђеним регионима. Према захтеву Јавног тужиоца, одлучује о губитку имунитета у случајевима предвиђеним законом, а такође одлучује у дисциплинским поступцима против судија, тужилаца и истражних судија.

Као чувар судијске независности, нови бугарски устав из 1991. године, својим члановима 117, параграф 3, предвиђа да судство треба да има независан буџет. Савет Министара је злоупотребио своју моћ и израдио нацрт државног буџета и представио га Народној Скупштини. То је представљало сопствени нацрт буџета судског система који је суштински био другачији од предложеног од стране Врховног Савета Правосуђа. Тумачење устава, обзиром на независан правосудни буџет, поверено је Уставном суду. Одређено је да тела извршне власти немају компетенције у процесу припреме, извршења и полагања рачуна за правосудни буџет. Она само усвајају предлоге Врховног Савета Правосуђа, нацрта државног буџета за годину за коју се подноси Народној Скупштини.

У Закону о државном буџету из 1995. године, Народна Скупштина није одобрила издвајање било каквих средстава потребних за рад и функционисање Врховног Савета Правосуђа. Законска одлука је била заснована на одредби члана 25, Правосудног системског акта, а у њој је изнето да ће управну службу Врховног Савета Правосуђа, обезбедити министарство правосуђа. Према томе Савет и његови чланови су били принуђени да од министарства правосуђа траже финансијску подршку. Последњом одлуком из октобра 1995. године, Уставни суд је огласио да је горе поменути поредак структурног закона, неуставан и наредио да ће Закон о државном буџету морати да обезбеди засебно и независно финансирање сваког појединог органа, што је нарочито предвиђено уставом, а односиће се и на Врховни Савет Правосуђа. Ипак прави проблем ће се појавити у будућности уколико финансирање буде симболично и неадекватно стварним потребама. Можда је недостатак извора финансирања разлог због којег Врховни Савет Правосуђа још није развио свој сопствени систем испитивања и процене квалитета канди-

дата за административну канцеларију или за оне који су предложени за постављање или разрешење. Иако је скоро примећен напредак, реалност је да се у таквим случајевима Врховни Савет Правосуђа, без права избора, ослони на информације дате од стране Инспектората министарства правосуђа, или да поверује особама које по сили закона представљају ове уважене понуде.

4. Медијска покривеност правосудне администрације

Доминантно мишљење међу бугарским правницима је такво да остале гране власти нису довољно допринеле реформи правосуђа. И поред тога су учињени позитивни кораци у последњих 5 година, услови рада судија су далеко бољи од задовољавајућих. Представници извршне и законодавне власти покушавају у последње време да пласирају идеју у јавности, да је за значајан пораст криминала, крив неефикасан судски систем и њихово слабо квалификовано особље. Очигледно је да у судству треба омогућити приступ медијима како би одговорило неоправдане оптужбе и да би изразили сопствено гледиште. Својом одлуком од септембра 1995. године Уставни суд је сагледавајући постојеће тренутно законодавство на пољу националне телевизије и националног радија из 1991. године, изричито заузео став да би највиша судска тела као и Врховни Савет Правосуђа, требало да имају једнак приступ медијима као и остале гране власти. Ова је одлука била заснована на уставном принципу поделе власти као и уставом загарантованом праву грађана да имају информације од државних тела и агенција од било ког законског интереса за њих.

5. Преглед

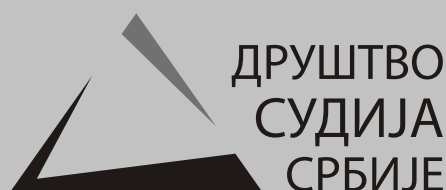
Основни закључак је тај да је правосудна власт у рукама судија, тужилаца и истражних судија, који чине већину Врховног Савета Правосуђа, а по начину функционисања и саставу Врховног Савета Правосуђа, директна мешања извршне и законодавне гране власти је донекле ограничена.

6. Дебата о променама у структури правосуђа је неопходна у свакој младој демократији. Постоји и опасност да се то претвори у отворени

сукоб због поделе власти. Да би дебата била плодносна, потребно је да буде прагматична, и у складу само са јавним интересом.

7. Почетни корак би требало да буде питање разумевања поделе власти у модерној демократији. Упростило, ми можемо да прихватимо, да прва од три гране власти ствара правила, којих би друштво требало да се придржава, да друга надзире и ако је то потребно намеће њихову примену, а да трећа одлучује у спорним ситуацијама када дође до непридржавања истих. С позиције испуњавања правосудне функције, једини орган који би требало да спроводи правду, је суд. Последњих пар година, политичарима у Бугарској је било врло згодно да објасне пораст стопе криминала, кроз неефикасност правосуђа, не указујући на истину, тј. њене главне факторе, конкретно на социјално економску и моралну кризу у земљи и условима тешке транзиције. Стога је друштво у Бугарској обмануто како је суд борац против криминала, уместо да представља отелотворење правде, штитећи не само тренутно снажне већ и слабију већину.

8. Дискусија о правосуђу у демократским друштвима би требало да се развија на цивилизован начин, без непотребних емоција. Политичка и законска решења морају бити предузета у право време, а разматрање решења ослобођено беспотребне журбе. Такође не би требало обмањивати јавност да је функционисање судског система предвиђено само кроз нормативне измене. Нормативни фетишизам је штетан, због тога што ствара неправедна очекивања јавности. Чак и кад је уставни оквир несавршен, правда се може спровести на другачији и бољи начин, уколико је поверена поштеним и квалификованим професионалцима – и последње али не и најмање важно – ако је финансијски осигурана, складно општем државном економском нивоу, и моралном свешћу о друштву као целини. На несрећу, понекад долази до стварања новог начина размишљања, који је још у процесу тешког развоја у младим демократијама.

ПОЗИВ НА САРАДЊУ...

Поштоване колеге,

позивамо вас да се укључите у наш рад на информисању чланова Друштва преко листа „Информатор“, тако што ћете нас обавештавати или писати о догађајима везаним за рад Друштва, његових одељења, комисија, секција, или уопште за функционисање и положај правосуђа. Будите наши сарадници на начин који вам највише одговара, како бисмо заједно утицали на бољи проток информација унутар наше организације, али и према нашем окружењу.

Уколико желите да вам се неко из наше стручне јавности обрати преко листа, ако имате неко питање на које вам можемо наћи одговор или једноставно желите да имате неформалну и једноставну комуникацију са нама, а преко нас са било којим структурним делом Друштва судија, пишите нам на адресу:

Друштво судија Србије, Алексе Ненадовића 24/1, 11000 Београд преко електронске адресе jaserbia@verat.net или факса (011) 344 35 05.

Наши телефони су: (011) 308 91 37 и 344 31 33.

*С поштовањем,
РЕДАКЦИЈА*

Штампање овог броја финансијски су помогли
Организација за европску безбедност и сарадњу (ОЕБС)
и Фонд за отворено друштво

Organization for Security and
Co-operation in Europe
Mission to Serbia and Montenegro

FOND ZA OTVORENO DRUŠTVO - SRBIJA
FUND FOR AN OPEN SOCIETY - SERBIA

ИЗДАВАЧ
ДРУШТВО СУДИЈА СРБИЈЕ, Београд

УРЕДНИК
Милица Поповић-Ђуричковић

РЕДАКЦИЈА
Зорана Делибашић
Предраг Васић
Миљивоје Иконић

Графичко обликовање
Денис Викић

Штампа
Интерклима-графика

Тираж
1.500 примерака